

Ο επιθετικός ρεαλισμός του Μερσχάιμερ

Σε πολλά θα μπορούσε κάποιος να συμφωνήσει από όσα ο καθηγητής Τζον Μερσχάιμερ, ο γκουρού του επιθετικού ρεαλισμού στις διεθνείς σχέσεις, διατυπώνει σε πρόσφατο άρθρο του στο περιοδικό Economist σχετικά με το Ουκρανικό. Το άρθρο έκανε αίσθηση λόγω του ότι ο καθηγητής Μερσχάιμερ είναι μια εμβληματική προσωπικότητα στο πεδίο των διεθνών σχέσεων και αναδημοσιεύτηκε σε πολλά έντυπα ανά τον κόσμο και φυσικά στην Ελλάδα. Ωστόσο, η κύρια επιχειρηματολογία του, ότι το NATO είναι υπαίτιο για την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, επειδή στη διάσκεψη κορυφής στο Βουκουρέστι τον Απρίλιο του 2008 ανακοίνωσε ότι η Ουκρανία και η Γεωργία «θα γίνουν μέλη» του NATO είναι λανθασμένη.

Στην πραγματικότητα συνέβη το εξής: Η Ουκρανία και η Γεωργία ήταν υποψήφιες χώρες για να γίνουν δεκτές στο Πρόγραμμα Δράσης Ενταξης - Membership Action Plan (MAP), δηλαδή το στάδιο προετοιμασίας για να καταστεί κάποια χώρα υποψήφια προς ένταξη. Οι ΗΠΑ πράγματι επιθυμούσαν οι Ουκρανία και Γεωργία να γίνουν αποδεκτές στο MAP. Η Γερμανία είχε έντονες αντιρρήσεις. Αλλά κράτη-μέλη είχαν σοβαρές επιφυλάξεις.

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ
ΤΣΑΡΔΑΝΙΔΗ

Τελικά έπειτα από διαβουλεύσεις κρίθηκε - ακριβώς για να μην προκληθεί η Ρωσία και για να καταλαγιάσουν οι ανησυχίες της - να απορριφθεί η αίτηση της Ουκρανίας και της Γεωργίας για το MAP

και να υπάρξει η εξής αόριστη και μη δεσμευτική διατύπωση στο κοινό ανακοινωθέν: «Το NATO χαιρετίζει τις φιλοδοξίες της Γεωργίας και της Ουκρανίας για ένταξη. Στη Σύνοδο Κορυφής του Βουκουρεστίου, οι Σύμμαχοι του NATO καλωσόρισαν τις ευρωατλαντικές φιλοδοξίες της Ουκρανίας και της Γεωργίας για ένταξη και συμφώνησαν ότι οι χώρες αυτές θα γίνουν μέλη του NATO. Συμφώνησαν, επίσης, ότι και τα δύο κράτη έχουν κάνει πολύτιμες συνεισφορές στις επιχειρήσεις της Συμμαχίας και καλωσόρισαν τις δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις στην Ουκρανία και τη Γεωργία με τη δήλωση ότι το Πρόγραμμα Δράσης Ενταξης (MAP) είναι το επόμενο βήμα για τον άμεσο δρόμο τους προς την ένταξη. Οι Σύμμαχοι κατέστησαν σαφές ότι υποστηρίζουν τις αιτήσεις της Γεωργίας και της Ουκρανίας για MAP» (βλ. <https://www.NATO.int/docu/update/2008/04-april/e0403h.html>).

Τα παραπάνω δεν αφήνουν καμία αμφιβολία ότι: πρώτον, η Ατλαντική Συμμαχία στην πράξη δεν προώθησε την ένταξη της Ουκρανίας και της Γεωργίας ακριβώς λόγω των ανησυχιών της Ρωσίας και γι' αυτό παραμένουν μέχρι σήμερα εκτός του NATO, δεύτερον, η διατύπωση περί συμφωνίας του NATO «ότι θα γίνουν μέλη του NATO» δεν είχε χαρακτήρα πρόσκλησης για ένταξη, και όπως έγινε κατανοητό από όλους τους ενδιαφερόμενους σε καμία περίπτωση δεν άνοιγε ούτε καν τη διαδικασία ένταξης, αλλά έγινε κυρίως για να μη φανεί δημόσια ότι η Ρωσία επιβάλλει τη θέλησή της στο NATO.

Αυτά ο καθηγητής Μερσχάιμερ προφανώς τα γνωρίζει. Ωστόσο, τον «βολεύει» να υποστηρίζει τα αντίθετα για να στηρίξει την άποψη, ότι για να διατηρηθεί η ειρήνη στην Ευρώπη η Ρωσική Αρκούδα πρέπει να αναπνέει γεωπολιτικά με τη δημιουργία / αποδοχή από τους άλλους μιας γκρίζας ζώνης γύρω της, και ότι οι παραπάνω αποφάσεις του NATO αποτέλεσαν την αιτία για την εισβολή λόγω του διαφαινόμενου κινδύνου να έχει η Ρωσία σύνορα με χώρα του NATO. Εξάλλου είναι γνωστό ότι ο καθηγητής Μερσχάιμερ θεωρεί ως περισσότερο σταθερό ένα διπολικό διεθνές σύστημα βασιζόμενο, όπως και κατά τον Ψυχρό Πόλεμο, σε ζώνες επιρροής, που αγνοούν τις γεωπολιτικές επιτακτικές ανάγκες άλλων κρατών, όπως των Βαλτικών και φυσικά της θέλησης του ουκρανικού λαού.